

Pensionsprognoser -utfall i orange pensionsbrev 2000

Anna Westerberg

Sammanfattning

I det följande redovisas utfallet av pensionsprognosen i det orange pensionsbeskedet, för åldersklasser, kvinnor och män samt för olika regioner.

Kvinnor har generellt sett lägre pensioner än män, oberoende av antaganden om tillväxten i framtiden. Kvinnors pensioner uppgår i genomsnitt till cirka 80 procent av mäns pensioner, vilket avspeglar att kvinnors inkomster i förhållande till mäns utgör cirka 80 procent.

Den högsta genomsnittliga pensionen för kvinnor finns i Stockholms län. Den lägsta genomsnittliga pensionen för män finns på Gotlands- och Jämtlands län.

Pensionsprognoser i orange pensionsbesked

Hur stor är den genomsnittliga pensionen i det orange pensionsbeskedet?

Under februari och mars 2000 fick cirka 5,3 miljoner personer i Sverige ett orange pensionsbesked. För de allra flesta innehöll pensionsbeskedet en prognos av den framtida pensionen vid 61, 65 och 70 års ålder, beräknat med 0 procents och 2 procents framtida tillväxt. I det följande redovisas utfallet av pensionsprognosen i det orange pensionsbeskedet, för åldersklasser, kvinnor och män samt för olika regioner.

Åldersklasser

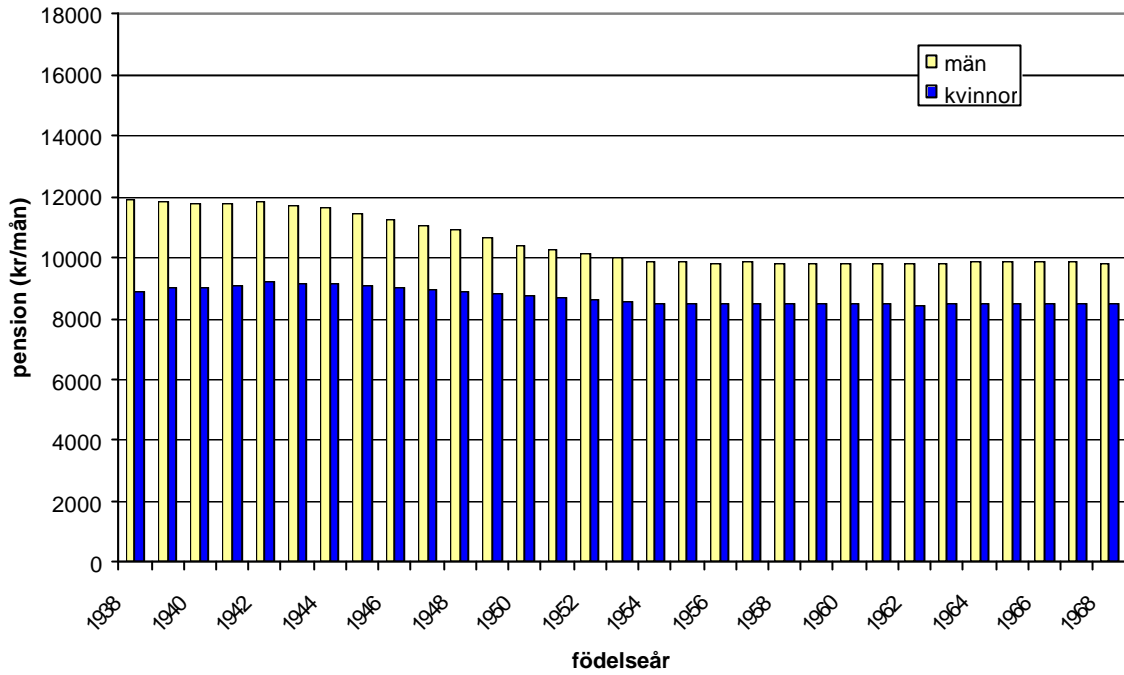
I Figur 1 visas den genomsnittliga pensionen vid 65 års ålder för kvinnor och män, vid 0 procents tillväxt. Figur 2 visar motsvarande vid 2 procents tillväxt.¹

Pensionen vid 0 procents tillväxt (Figur 1) är lägre för samtliga åldersklasser än vid 2 procents framtida tillväxt (Figur 2). Skillnaden mellan 0 och 2 procents tillväxt är störst framförallt för de yngre åldersklasserna, som får merparten av sin pension från det nya systemet. Exempelvis får en genomsnittlig man född 1965 cirka 16 000 kronor per månad i pension vid 2 procents framtida tillväxt, vilket kan jämföras med knappt 10 000 kronor per månad vid 0 procents framtida tillväxt. Den stora skillnaden beror på att den nya allmänna pensionen följer den ekonomiska tillväxten.

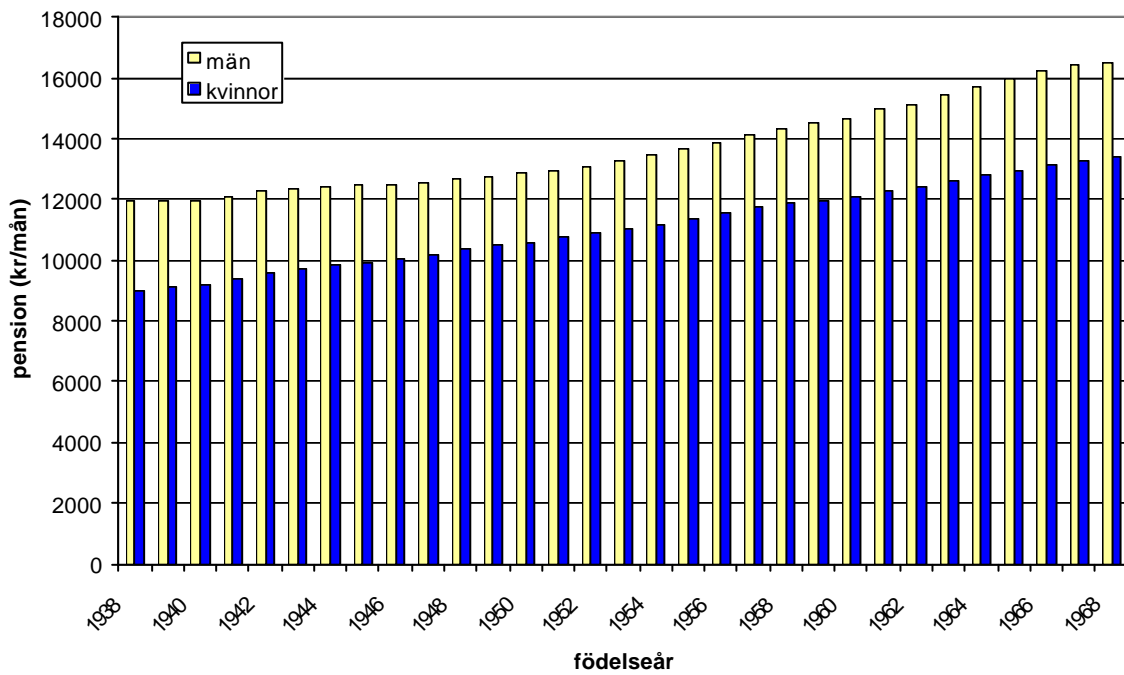
De åldersklasser som i högre grad omfattas av ATP-systemet påverkas inte i samma utsträckning av förändringar i tillväxt.² ATP och folkpension följer prisutvecklingen (genom basbeloppen) till skillnad från den nya allmänna pensionen som i princip följer den reala lönetillväxten (genom inkomstindex). Om den framtida tillväxten blir god, se exempelvis Figur 2, ökar inte pensionen för dem med större andel ATP och folkpension i samma utsträckning som för dem som helt omfattas av den nya allmänna pensionen. Ett exempel; en genomsnittlig kvinna född 1940 får vid 0 procents tillväxt cirka 9 000 kronor per månad. Vid 2 procents framtida tillväxt uppgår motsvarande pensionsbelopp till cirka 9 200 kronor, det vill säga 200 kronor mer i månaden.

¹ Avkastningen på premiepensionsrätten var i 0-procents-alternativet antaget till 3,5 procent och i 2-procents-alternativet till 4,5 procent. I pensionsprognosen antas varje kommande års inkomst vara densamma som inkomsten under 1998, vid 0 procents framtida tillväxt. Vid 2 procents tillväxt antas inkomsten från 1998 stiga med 2 procent årligen.

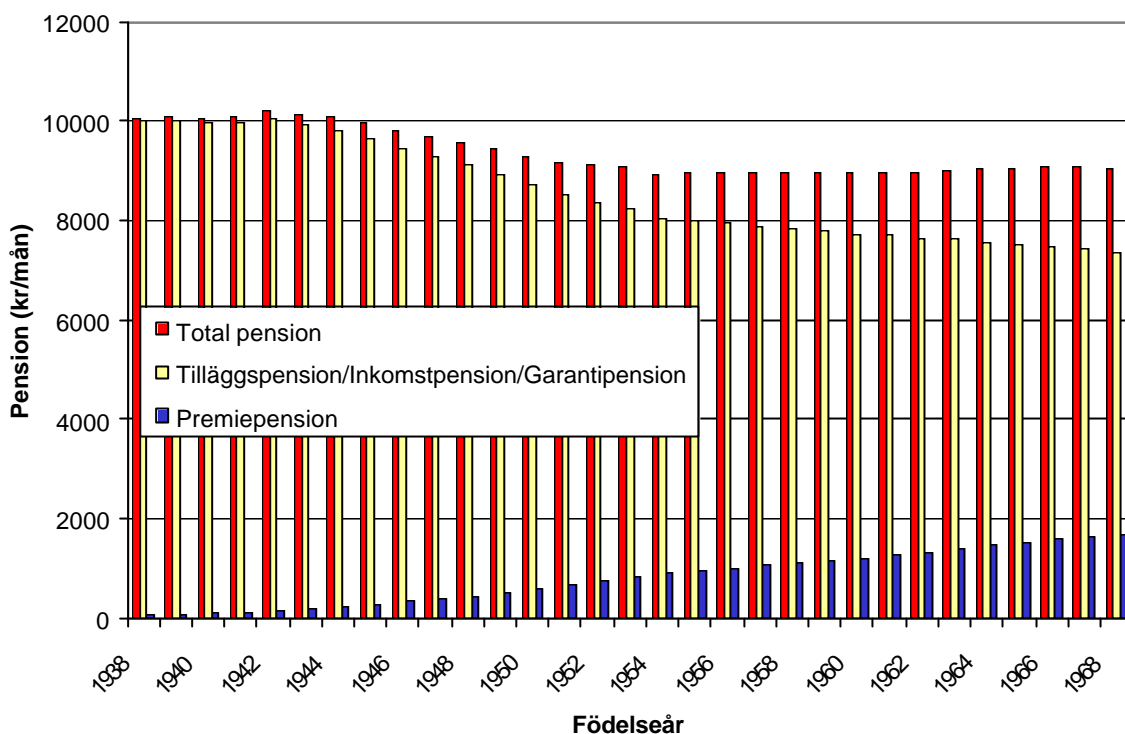
² De födda 1938 får 4 tjugondelar av sin pension från den nya allmänna pensionen, födda 1939 får 5 tjugondelar, osv till födda 1953 som får 19 tjugondelar.

Figur 1 Genomsnittlig pension vid 65 års ålder för kvinnor och män födda 1938-1968, 0 procents framtida reallönetillväxt.

Figur 2 Genomsnittlig pension vid 65 års ålder för kvinnor och män födda 1938-1968, 2 procents framtida reallönetillväxt.

Figur 3 Genomsnittlig total pension, inkomst- och garantipension samt premiepension vid 65 års ålder för kvinnor och män födda 1938-1968, 0 procents framtida real-lönertillväxt

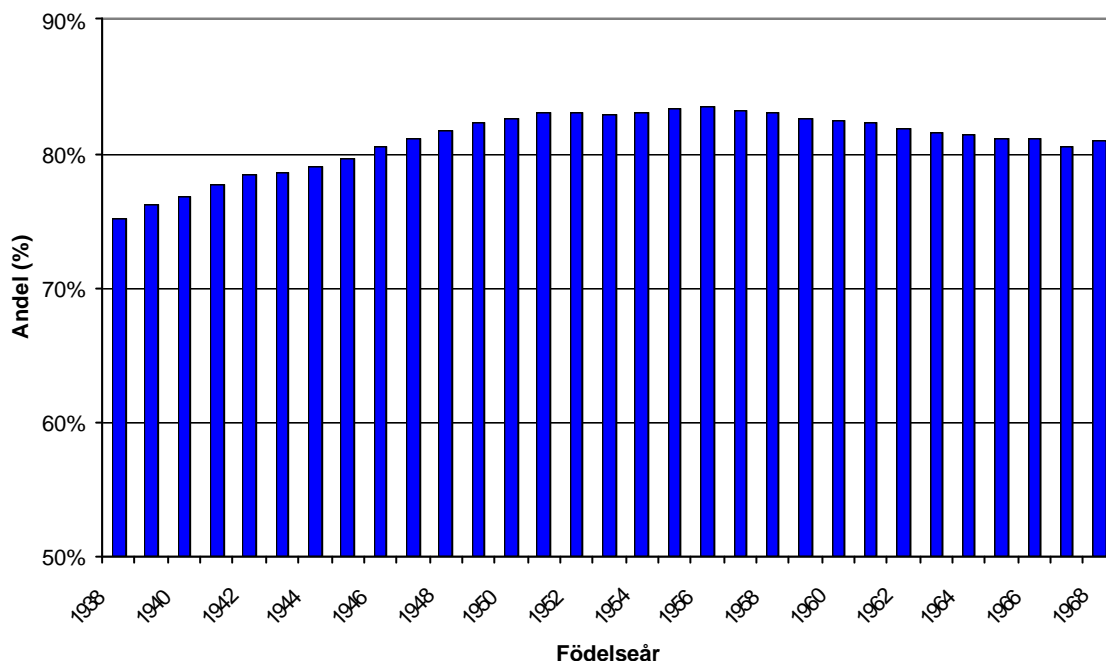
Den totala pensionen kan uppdelas på premiepension och övrig pension. Den övriga pensionen består av tilläggs- och inkomstpension, garantipension samt garantitillägg.

I Figur 3 ovan visas den genomsnittliga totala pensionen vid 65 års ålder, vid 0 procents framtida tillväxt. I Figur 3 har den totala pensionen uppdelats på dels premiepension och övrig pension (Tilläggs- och inkomstpension, garantipension). Den övriga pensionen antas vara oförändrad med 0 procents framtida tillväxt. Premiepensionen antas öka med 3,5 procents avkastning per år i framtiden.

Att premiepensionen ökar för yngre åldersklass beror på två saker. För det första får personer födda 1938-1953 endast vissa andelar av den nya allmänna pensionen och därmed premiepension. De födda 1938 får 4 tjugondelar av sin pension från den nya allmänna pensionen och resterande från ATP-systemet, födda 1939 får 5 tjugondelar och så vidare till de födda 1954 som får hela pensionen från den nya allmänna pensionen. För det andra hinner yngre åldersklasser ha sin premiepension placerad med den antagna avkastningen 3,5 procent fler år eftersom de är yngre när premiepensionen placeras.

Kvinnor och män

Kvinnor har generellt sett lägre pensioner än män, både vid 0 och 2 procents tillväxt (Figur 1 och 2). Det beror på att kvinnors pensionsgrundande inkomster är lägre än mäns, vilket ger lägre pensionsrätt. Figur 4 visar att kvinnors pensioner uppgår till cirka 80 procent av mäns pensioner. Detta avspeglar i hög grad de löneskillnader mellan kvinnor och män som finns på arbetsmarknaden. Skillnaden i pension mellan kvinnor och män är störst för åldersklasserna födda på 1930-talet och i början av 1940-talet.

Figur 4 Kvinnors pension som andel av mäns vid 2 procents tillväxt

Kvinnors andel av mäns pensioner minskar för 1960-talisterna. Det kan förklaras av att den framtida inkomsten i pensionsprognosen baseras på den pensionsgrundande inkomsten för 1998. Den inkomsten är lägre för kvinnor, framförallt för kvinnor födda på 1960-talet eftersom de under 1998 i högre utsträckning än andra åldersklasser uppburit föräldraförsäkring.³ Följden blir att de framtida inkomsterna i pensionsprognosen baseras på den ersättning som utgått som föräldrapenning. En ytterligare förklaring kan vara att kvinnor med små barn arbetar mer deltid och kanske även förlorar mer på den individuella karriärutvecklingen under barnåren. Kommande pensionsprognoser kan bli höge för kvinnor födda på 1960-talet då de framtida inkomsterna i prognosen ej längre baseras på barnåren.

Det är viktigt att poängtera att pensionsrätt fås både för föräldraförsäkringen och utöver detta ett extra pensionsgrundande belopp när barnen är under 4 år.⁴

³ Den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten för män under 1998 var cirka 206 000 kr och för kvinnor cirka 163 000 kr. Föräldraförsäkringen utgör 80 procent av inkomsten (upp till cirka 280 000 kronor) och föräldraförsäkringen är pensionsgrundande.

⁴ I pensionsprognosen erhålls pensionsrätt för både föräldraförsäkringen och för de pensionsgrundande beloppen, däremot ingår inte det pensionsgrundande beloppet i framskrivningen av individens framtida inkomster.

Pensionsålder

I den nya allmänna pensionen baseras pensionen på varje års inkomster, den s.k. livsinkomstprincipen. Kopplingen mellan de avgifter som betalas in till systemet och det som betalas ut i pension är stark. Ju fler år med intjänad pensionsrätt, desto högre blir pensionen.

Detta bekräftas av Figur 5 och 6 nedan som visar den genomsnittliga pensionen vid 61, 65 och 70 års ålder, vid 0 respektive 2 procents tillväxt. Den genomsnittliga pensionen vid 61 års ålder är avsevärt lägre än pensionen vid 65 års ålder och pensionen vid 70 års ålder är högst, för samtliga åldersklasser.⁵

Detta kan också ses i tabell 1 som visar den genomsnittliga pensionen för födda 1938-1968, vid 61, 65 och 70 års ålder, för kvinnor och för män. Den visar också hur stor pensionen vid 61 respektive 70 års ålder som andel av pensionen vid 65 års ålder. Pensionen vid 61 års ålder för kvinnor utgår cirka 68 procent av den pension som de får om de arbetar till 65 års ålder. Om pensionsrätt intjänas i ytterligare 5 år, dvs pension tas vid 70 års ålder, blir pensionen cirka 152 procent av pensionen vid 65 års ålder. Motsvarande för män vid 61 års ålder är cirka 69 procent och vid 70 års ålder cirka 153 procent.

Tabell 1 Genomsnittlig pension vid 61, 65, och 70 års ålder för kvinnor och män, samt pensionen vid 61 och 70 års ålder som andel av pensionen vid 65 års ålder.

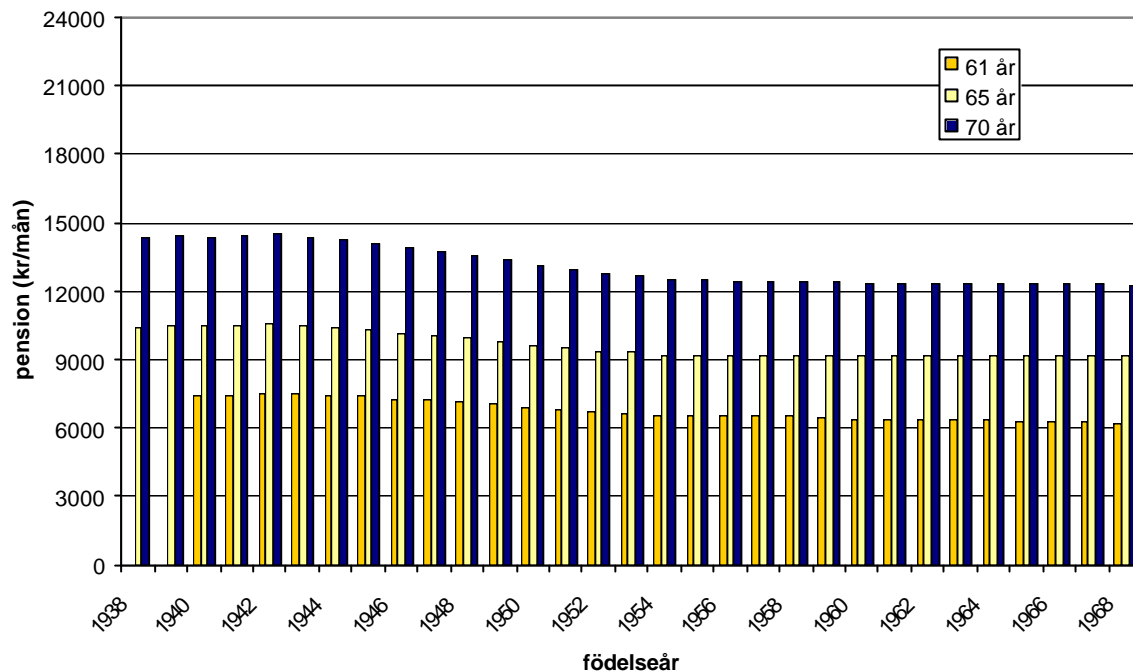
KVINNOR 1938-1968			MÄN 1938-1968	
Pensionsålder	Pension (kr)	Andel (procent)	Pension (kr)	Andel (procent)
61	7 700	68 procent	9 600	69 procent
65	11 200	100 procent	13 800	100 procent
70	17 100	152 procent	21 100	153 procent

En genomsnittlig person född 1960 som går i pension vid 61 års ålder får vid 0 procents framtida tillväxt 6 400 kronor per månad. Om samma person istället arbetar till 65 års ålder och tillväxten blir 0 procent framgent ger prognosen en månatlig pension på 9 200 kronor, det vill säga 2 800 kronor mer. Vid pensionering vid 70 års ålder blir motsvarande belopp 12 300 kronor.

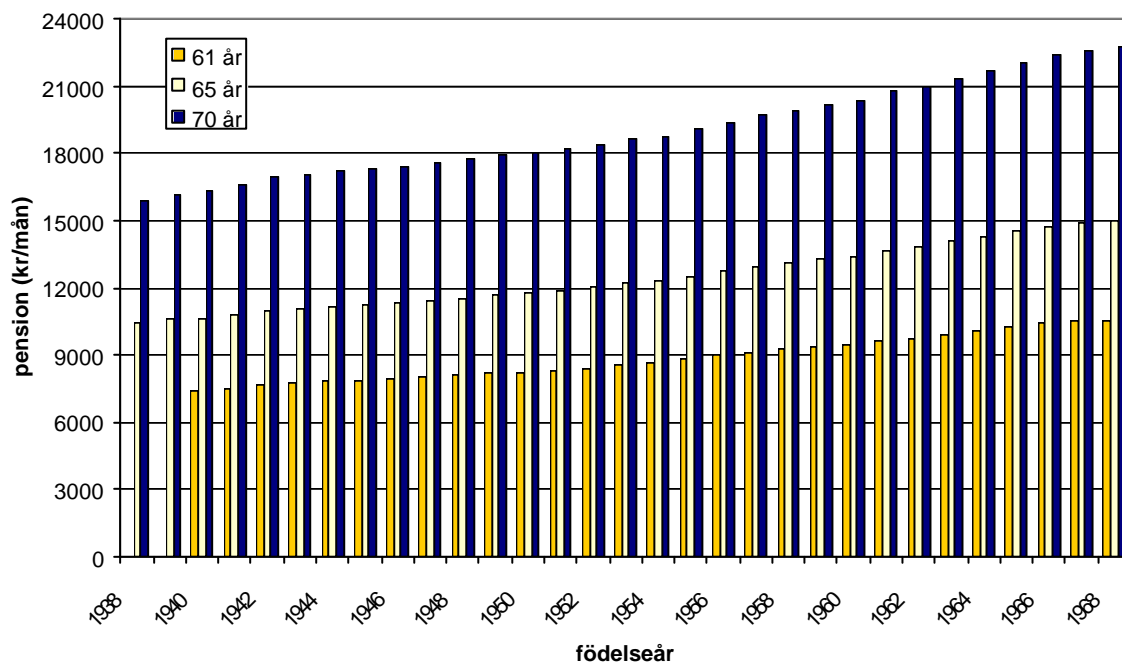
Skillnaden i pension vid olika pensionsåldrar är större vid 2 procents framtida tillväxt än 0 procents tillväxt, framförallt vid pensionering vid 70 års ålder. Det beror på att den insamlade pensionsbehållningen är större än tidigare under livet och att den ökar i takt med tillväxten. Är tillväxten 2 procent innebär detta en stark ränta-på-ränta effekt.

En genomsnittlig person född 1960 som pensioneras vid 61 års ålder och med 2 procents framtida tillväxt erhåller cirka 9 500 kronor. Vid 65 års ålder uppgår den genomsnittliga pensionen till 13 400 kr i pension per månad. Om pensionsrätt intjänas ytterligare 5 år till 70 års ålder med 2 procents tillväxt blir pensionen 20 400 kr per månad, dvs en ökning på 7000 kronor per månad, jämfört med pensionering vid 65 års ålder.

⁵ Pensionsprognosen vid 0 procents tillväxt bygger på antagandet att individen behåller samma lön varje år till pensionering som individen hade 1998. Vid 2 procents tillväxt ökar såväl lönen som pensionsbehållningen med 2 procent årligen.

Figur 5 Genomsnittlig pension vid 61, 65 respektive 70 års ålder för födda 1938-1968, 0 procent framtida reallönetillväxt, både kvinnor och män. ⁶

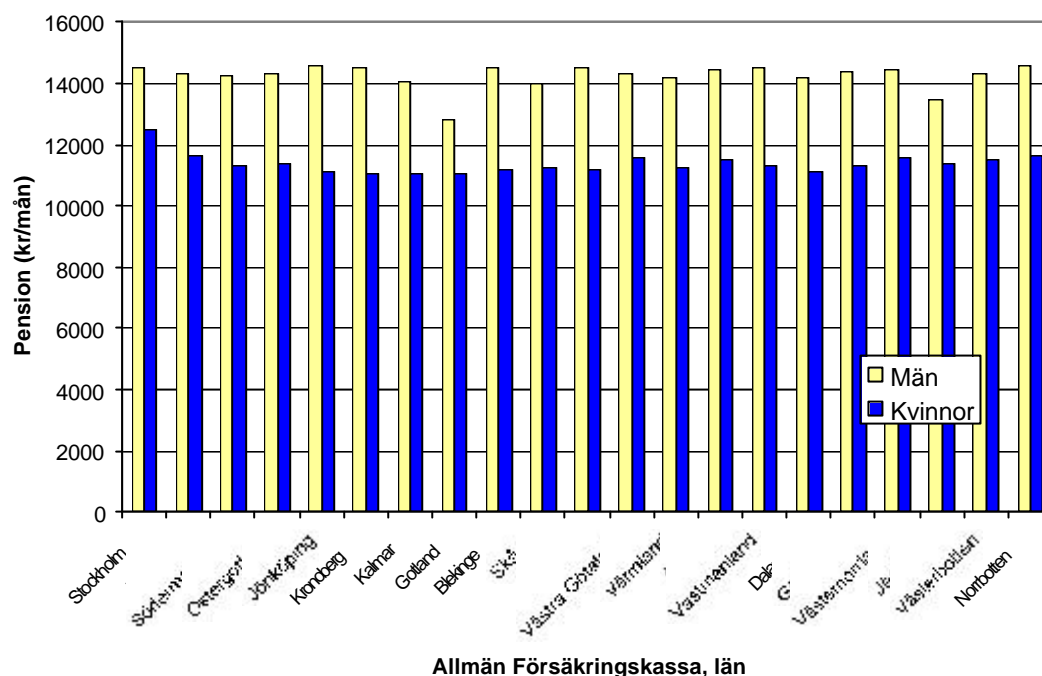
Figur 6 Genomsnittlig pension vid 61, 65 respektive 70 års ålder för födda 1938-1968, 2 procent framtida reallönetillväxt både kvinnor och män. ⁷

⁶ Pensionsprognos vid 61 års ålder saknas för personer födda 1938 och 1939 eftersom de redan överskridit 61 års ålder år 2000.

⁷ Se förklaring i fotnot 4.

Regioner

I Figur 7 visas den genomsnittliga pensionen vid 2 procents tillväxt för olika regioner samt för kvinnor och män. Den regionala indelningen i Figur 7 bygger på områdesindelningen på länsnivå för den allmänna Försäkringskassan.

Figur 7 Genomsnittlig pension vid 65 års ålder för födda 1938-1968, 2 procents framtida reallönetillväxt, fördelat över försäkringskasseområden

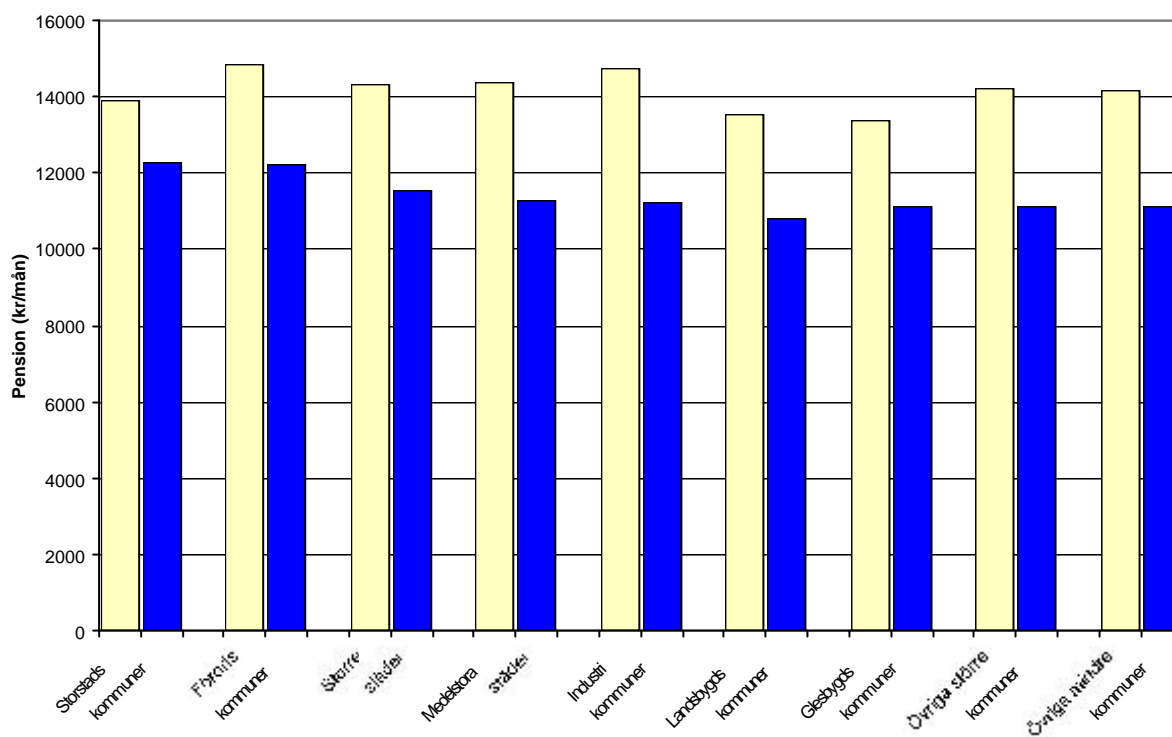
Den genomsnittliga pensionen för kvinnor ligger kring 11 400 per månad för de allra flesta regioner utom i Stockholms län som har den högsta genomsnittliga pensionen för kvinnor, med i genomsnitt 12 500 kronor per månad. Det beror på att den genomsnittliga inkomsten är högre för kvinnor bosatta i Stockholms län.

Bland männen finns den lägsta genomsnittliga pensionen för män i Gotlands län, men även i Jämtlands län. För de övriga länen är den genomsnittliga pensionen 14 000 kronor per månad eller mer.

I Figur 8 nedan visas utfallet av pensionsprognosen fördelat över kommungrupper.⁸ Den högsta genomsnittliga pensionen bland kvinnorna finns i storstads- och förortskommunerna, med cirka 12 300 kronor per månad. Den lägsta genomsnittliga pensionen finns i landsbygds-kommunerna med cirka 10 800 kronor per månad.

Bland männen uppgår den högsta genomsnittliga pensionen till cirka 14 800 respektive 14 700 kronor per månad i förortskommunerna och industrikommunerna. Den lägsta pensionen för män finns i glesbygds- och landsbygds-kommunerna på i genomsnitt 13 400 respektive 13 500 kronor per månad.

⁸Indelningen baseras på Kommunförbundets kommungruppsindelning, se bilaga 1.

Figur 8 Genomsnittlig pension vid 65 års ålder, för de födda 1938-1968, vid 2 procents tillväxt, fördelat över kommungrupper